

minder algemeen voorkomt dan *S. privoides*. De eerstgenoemde ken ik van Sumatra's Oostkust alleen van Kp. Baroe bij Medan. *S. privoides* is daarentegen thans algemeen verspreid. Ik zag haar voor het eerst (fig. 2) in 1934 op de tabaksonderneming Gedong Djohore. En nu? Ik heb haar nu reeds op een 10-tal andere plaatsen verwilderd waargenomen (vgl. fig. 3). Hoe is deze *Salvia*-soort in ons cultuurgebied terecht gekomen? Ik bezit daaromtrent nog maar schaarsche gegevens en moet voorshands den lezers het antwoord op die vraag schuldig blijven. Misschien zullen we er wel nooit meer precies achter komen, hoe zij in Deli haar entrée heeft gemaakt, maar ondertusschen zullen we haar in de gaten blijven houden.

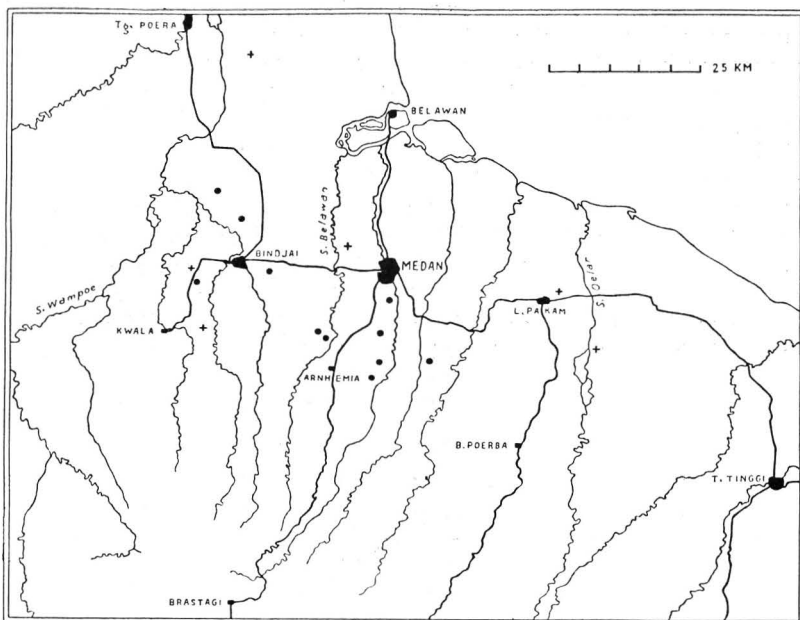

Fig. 3. Schetskaart van een gedeelte van Sumatra's Oostkust, aangevende de vindplaatsen van *Salvia privoides* (●) en *Aristolochia pandurata* (+).

***Aristolochia pandurata* Jacq** — Deze aardige *Aristolochia*-soort, inheemsch in Venezuela,

wordt op Java soms als sierplant in tuinen gekweekt (zie BACKER, De Trop. Natuur VIII. blz. 167). In Deli komt ze op eenige plekken verwilderd voor (verg. fig. 3). Voor het eerst viel deze pijpbloem me op in het begin van 1935 en wel iets voorbij Loeboek Pakam tusschen km 30 en 31. Ze is daar nog steeds te vinden, evenals op de andere op de kaart aangegeven plaatsen. Tijdens een recent bezoek aan de tabaksonderneming Tjinta Radja (in de buurt van Tandjong Poera) is me gebleken, hoe enorm ze zich speciaal daar verbreid heeft. We mogen dankbaar zijn voor deze aanwinst van de Delische flora ze bloeit hier rijkelijk, bijna het heele jaar door, en zet goed vrucht (fig. 4). *Aristolochia elegans* MASTERS komt bij ons eveneens als

Fig. 4. *Aristolochia pandurata* JACQ. Bloem en vruchten.

sierplant in tuinen voor; verwilderd heb ik echter deze soort tot nu toe niet aangetroffen.

Medan, Juni 1938.

J. C. V. D. MEER MOHR.

KORTE MEDEDEELINGEN

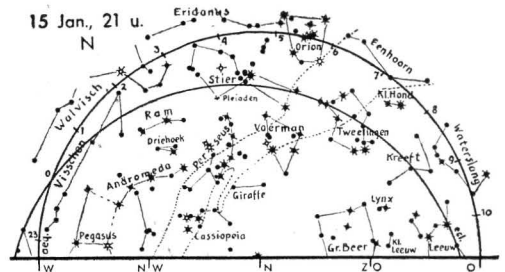
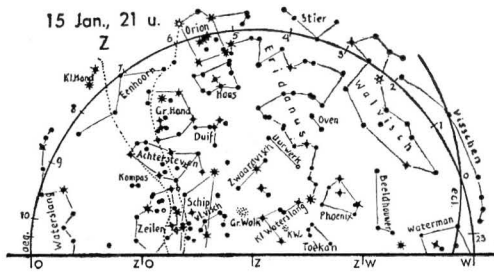
„Witte” snip. — Naar aanleiding van de mededeeling van den heer VAN BEMMEL over een afwijkend licht gekleurd exemplaar van *Capella stenura* in de Augustus-aflevering (p. 139) van dezen jaargang, vermeld ik, dat zich een dergelijk, doch nog lichter gekleurde snip van dezelfde soort, op 9 Maart 1919 geschoten te Bodjongsoang op de Bandoengsche hoogvlakte, in onze collectie bevindt.

Capella megala.—Aangaande deze soort zegt de heer VAN BEMMEL (l.c., p. 138): „Deze voor Java zoo zeldzame trekvogel werd hier in 1928 voor het eerst geschoten door J. OLIVIER.... Voor zoover mij bekend is, was sindsdien *C. megala* op Java niet meer gesignaleerd”.

In verband hiermede zij eraan herinnerd, dat *C. megala* reeds meermalen op Java werd waargenomen. De heer OLIVIER te Meester Cornelis schreef mij daaromtrent dd. 9 Februari 1938 het volgende: „Het eerste ex. — dat ik als zoodanig onderkende — kreeg ik in handen 30 September 1928. Zooals reeds vroeger vermeld werd, zond Dr J. VERWEY, aan wien ik het had afgestaan, het door naar het Museum te Buitenzorg. 17 Maart 1929 kreeg ik weer een specimen in handen, dat eveneens naar den heer VERWEY ging. Zie uitvoeriger over het bovenstaande „De Tropische Natuur” 1929 No. 4. Het 3e ex. bemachtigde ik 16 Maart 1930 en ik maakte hiervan gewag in de rubriek „Korte mededeelingen” van „De Tropische Natuur” 1930 No. 7. Van mijn verdere vondsten, nl. resp. op 6 April en 19 December van hetzelfde jaar 1930 en 20 januari 1934 heb ik geen melding meer gemaakt.” De laatste 4 exx. werden, zooals de heer OLIVIER mij verder nog berichtte, niet geprepareerd.

M. BARTELS Jr.

DE STERRENHEMEL IN JANUARI

STERRENGROOTTEN: 0 en 1 *, 2 *, 3 ♦, 4 •, veranderlijk o

GELDIGHEID DER STERRENKAARTJES:

15 Sept.	15 Oct.	15 Nov.	15 Dec.	15 Jan.	15 Feb.
5 u.	3 u.	1 u.	23 u.	21 u.	19 u.

Aan het begin van iedere maand gelden zij één uur later, op het einde één uur vroeger.

MAANPHASEN: V.M. 6 Jan.; L.K. 12 Jan.; N.M. 20 Jan.; E.K. 28 Jan.

PLANETEN. — MERCURIUS is morgenster en bereikt de grootste westelijke elongatie op 3 Jan. Halfweg de maand komt de planeet te 4,7 u. op, tegen het einde der maand wordt zij onzichtbaar.

VENUS is eveneens morgenster, bereikt haar grootste westelijke elongatie op 30 Jan. en komt dan tegen 3 u. op. De planeet (R.K. 16,5) loopt van de Schorpioen naar de Schutter.

MARS is ook aan den oostelijken morgenhemel zichtbaar. De R.K. verloopt, in den loop der maand van 14,7 tot 16 0; de planeet verplaatst zich van de Weegschaal naar de Schorpioen. MARS wordt in den nacht van 21 op 22 Januari door de maan bedekt.

JUPITER moet in den avond in het westen worden gezocht. De R.K. is 22,4 (Waterman). JUPITER gaat op 1 Jan. te 21,5 u. op 31 Jan. te 19,9 u. onder.

SATURNUS staat ook in het westen aan den hemel, hooger dan JUPITER (R.K. 0,8 in de Visschen). De ondergang verloopt van 0,1 u. tot 22,1 u.

Leersum.

S. W. VISSER.